

P. de Zeeuw J.Gzn.

De tocht van Jan Mayen naar het Noorden

Je zoudt denken dat de tocht, die Barendsz en Heemskerck naar Nova-Zembla hadden gemaakt en waarbij ze vergeefs hadden beproefd een noordelijke doorvaart te vinden, naar Indië, de Hollanders wel hun bekomst had gegeven van Noordpooltochten.

Maar dat was niet zo.

De verschrikkelijke overwintering op Nova-Zembla had hen niet afschrikt. Dominee Plancius was er vast van overtuigd, dat er zo'n Noordelijke zeeweg naar Indië was en dat die dus ook gevonden kon worden.

Daarom werd in 1609 Hendrik Hudson, 'n Engelsman, die in Hollandse dienst was overgegaan er op uitgezonden met „De Halve Maan”.

Doch ook hij kon de weg niet vinden. Hij heeft er toen andere ontdekkingen gedaan, waarover we later wat vertellen.

Hoewel dus ook de tocht van 1609 weer was mislukt, werden er toch in 1611 weer enkele schepen gereed gemaakt voor de tocht naar het Noorden.

Ditmaal zou Jan Cornelisz May het eens proberen. Hij was schipper op „De Vos” en zijn opdracht luidde: „bij laste van de Hoogmogende Heeren Staten Generaal gesonden om de straat Anian te soecken.”

Jan May had onder de matrozen de scheldnaam van de „menseneater”. Hij had die erenaam in het Latijn vertaald: Anthropophagus. Dat klonk wat deftiger. Intussen kon het Jan geen zier schelen, hoe de matrozen hem noemden.

Hij wist zelf niet eens goed hoe zijn naam luidde. Hij noemde zich Jan May of Moy of Moey, net naar het uitkwam. Nog een paar schepen gingen er mee, o.a. de Craen.

Jan kreeg een salaris van 90 gulden per maand en dat was voor die tijd een dikke duit. Aan boord bevond zich een zekere Haringh Jacobsz, 'n Amsterdammer. Deze had zes jaar op Engelse schuiten reizen gemaakt naar een eiland ten Noorden van Nova-Zembla, om daar traan te koken. Hij was in die streken dus wel bekend. De scheepsdokter kwam uit Amersfoort en heette Diricus, terwijl de barbier Arent Coop heette.

Barendsz was indertijd te laat vertrokken, meende dominee Plancius, daarom moest May er vroeger op uit.

Op 11 Jan. besloot de

De schepen van Jan May verlaten de rede van Tessel. (28 Maart 1611)

Admiraliteit van Amsterdam tot de reis over te gaan naar de gebieden, „van waer compt: goudt, robarter en veele andere kostelicke waeren.”

Plancius verzekerde, dat de onderneming beslist zou gelukken en de Hoogmogenden dokten 18000 gulden.

Toen werden de schepen van voorraden voorzien. Uit Rotterdam kwamen twee honderd karren steenkolen, vaatjes brandewijn, Spaanse en Franse wijn, alles om de kou tegen te gaan.

Eindelijk op 28 Maart 1611, 's-morgens tussen 7 en 8 uur verlieten de schepen de rede van Texel.

't Is een lange tocht geworden, waarover een dik boek bestaat. We kunnen dat allemaal niet vertellen. Slechts iets er van.

Reeds op 17 April raakten de schuiten vast in het drijfijis en dat was het begin van de ellende.

Wel kwamen ze er weer uit, deden Spitsbergen aan, zwierven weer terug, maar kwamen tot de slotsom, dat de doorvaart, waarvan dominee Plancius zo zeker was, niet te vinden was.

Vertrouwen stellend op God, hun anker en hun trouw, gaven de zeelieden het nog niet zo spoedig op. Ze bleven in de noordelijke zeeën kruisen en belandden op 26 November 1611 op een klein eiland tussen Spitsbergen en Groenland.

Dit eiland lag doorgaans geheel in dikke mistbanken verborgen en zodoende had nog niemand het ontdekt. Ze verloren daar zes man, die op het eiland werden begraven. Ze noemden dit eiland „Kerckhoff” en de baai, waarin ze voor anker waren gegaan, de „Droeve bay”.

Later kreeg dit eiland de naam van de ontdekker „Jan-Mayen-eiland”.

Zo heet het vandaag nog.

Na een afwezigheid van anderhalf jaar, keerde Jan Mayen in October 1612 onverrichter zake in het vaderland terug. Het doel was niet bereikt; dat kón ook niet, omdat de doorvaart niet bestond — maar onze zeelui hadden weer eens een staaltje gegeven van Hollandse moed en Hollandse ondernemingsgeest.

En als loon voor zijn dapperheid prijkt de naam van Jan Mayen nu nóg op de wereldkaart.

